

แผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ได้แก่ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) และการประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลโดยพิจารณาจากภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกร และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนกิจกรรม / โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด

กันยายน 2567

สารบัญ	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566	2-10
3-1	สมบัติดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	3-3
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	6-6
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-5
7-2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่อง ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-13

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-8
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2562	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของ ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดิน ด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

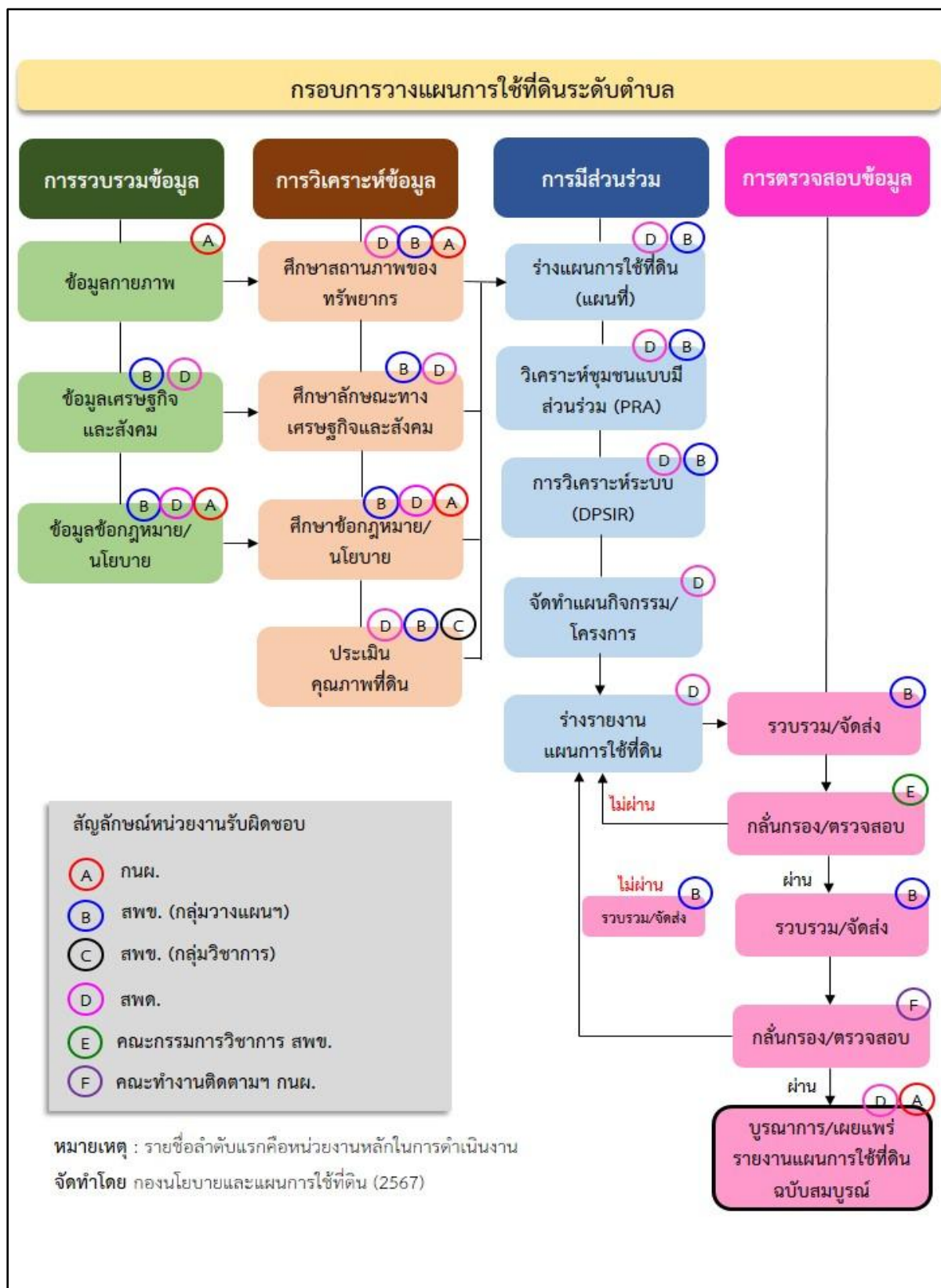
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารงานโปร่งใส ตรวจสอบได้” (เทศบาลตำบลนิเวศน์, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอธวัชบุรี มีพื้นที่ประมาณ 37.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,436 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลมะฮี ตำบลหนองพอก ตำบลอู่เม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลอู่เม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเหนือเมือง ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน ดังนี้

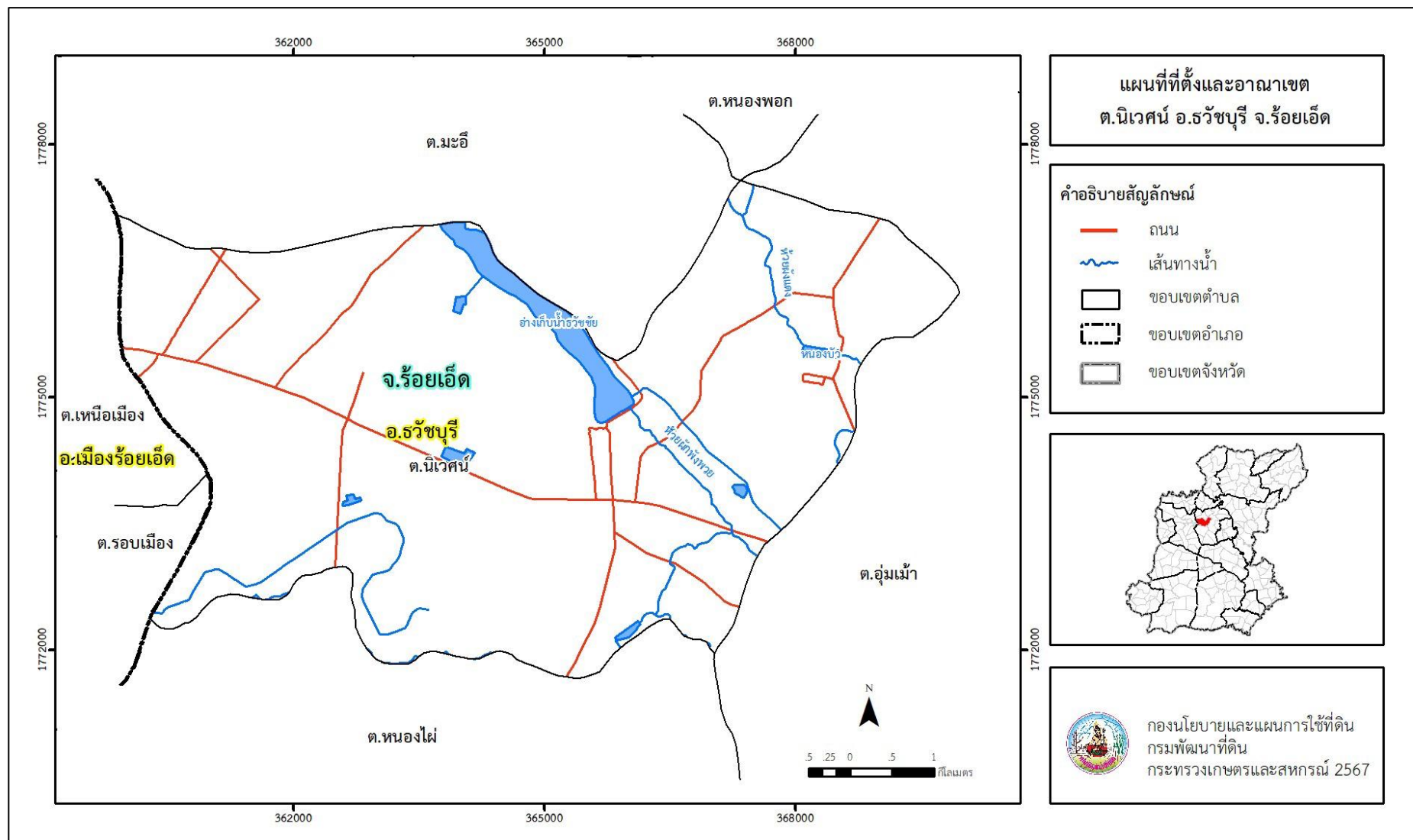
หมู่ที่ 1 บ้านนิเวศน์	หมู่ที่ 10 บ้านดอนไผ่
หมู่ที่ 2 บ้านจอมพล	หมู่ที่ 11 บ้านตาเสือ
หมู่ที่ 3 บ้านเหล่าแกม	หมู่ที่ 12 บ้านหนองเตด
หมู่ที่ 4 บ้านท่าเยี่ยม	หมู่ที่ 13 บ้านตะโมม
หมู่ที่ 5 บ้านนิคม	หมู่ที่ 14 บ้านธวัชชัย
หมู่ที่ 6 บ้านชัยคาม	หมู่ที่ 15 บ้านนิเวศน์
หมู่ที่ 7 บ้านประตูลี้	หมู่ที่ 16 บ้านประตูลี้
หมู่ที่ 8 บ้านโนนชัยช้าง	หมู่ที่ 17 บ้านนิคม
หมู่ที่ 9 บ้านหนองบัว	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่ของตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะเป็นที่ดอน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยผักพังพวย ห้วยผิงแดง หนองบัว

แผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 - 2566) พบว่า ตำบลนิเวศน์ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.9 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,391.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 111 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 263.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน ถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

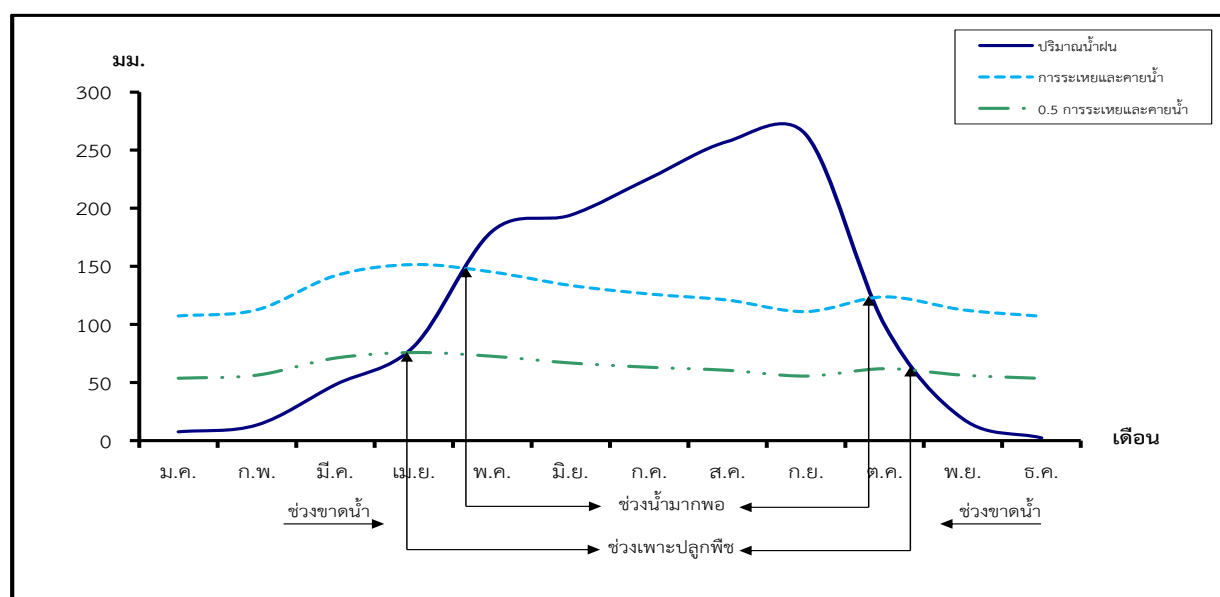
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดร้อยเอ็ด¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	17.8	30.6	23.7	65.0	7.5	1.7	107.3	7.4
ก.พ.	19.9	32.7	25.8	63.0	13.4	2.7	112.6	13.1
มี.ค.	23.1	34.9	28.5	62.0	48.1	5.1	142.0	44.4
เม.ย.	25.0	35.9	29.9	65.0	81.0	7.2	151.5	70.5
พ.ค.	25.5	34.7	29.4	74.0	180.3	14.1	145.1	128.3
มิ.ย.	25.6	33.8	29.2	76.0	194.1	14.9	133.5	133.8
ก.ค.	25.3	32.7	28.5	78.0	225.7	17.4	126.2	144.2
ส.ค.	25.2	32.2	28.2	80.0	257.5	18.0	120.9	150.8
ก.ย.	24.8	31.7	27.7	83.0	263.2	18.1	111.0	151.3
ต.ค.	23.3	31.7	27.1	77.0	99.5	8.9	123.7	83.7
พ.ย.	21.0	31.5	25.8	70.0	18.6	2.9	112.5	18.0
ธ.ค.	18.3	30.0	23.7	66.0	2.3	0.9	107.0	2.3
เฉลี่ย	22.9	32.7	27.3	71.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,391.2	111.9	1,493.3	947.8

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,603 ไร่ หรือร้อยละ 23.91 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และตัวเมืองและย่านการค้า เป็นต้น

2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 13,677 ไร่ หรือร้อยละ 58.35 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 33 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,738 ไร่ หรือร้อยละ 54.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และนาไร่

2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 293 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง และไร่ร้าง

2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 231 ไร่ หรือร้อยละ 0.98 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 141 ไร่ หรือร้อยละ 0.60 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง กล้วย และไม้ผลผสม เป็นต้น

2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.7) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสุกร และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

2.8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 125 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 1,852 ไร่ หรือร้อยละ 7.91 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และ ป่าผลัดใบรกร้าง

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,056 ไร่ หรือร้อยละ 4.51 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และแม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง เป็นต้น

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,248 ไร่ หรือร้อยละ 5.32 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม และทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,603	23.91
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	1,093	4.67
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,578	11.0
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	1,500	6.40
U405	ถนน	233	0.99
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	157	0.67
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	5	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	12	0.05
U605	สถานบริการน้ำมัน	25	0.11
A	พื้นที่เกษตรกรรม	13,677	58.35
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	33	0.14
A100	นาไร่	129	0.55
A101	นาข้าว	12,609	53.80
A200	ไร่ไร่	5	0.02
A204	มันสำปะหลัง	288	1.23
A302	ยางพารา	115	0.49
A303	ปาล์มน้ำมัน	9	0.04
A304	ยูคาลิปตัส	105	0.45
A305	สั้ก	1	-
A314	หม่อน	1	-
A400	ไม้ผลไร่/เลื่อมโทรม	2	0.01
A401	ไม้ผลผสม	17	0.07
A407	มะม่วง	84	0.36
A411	กล้วย	21	0.09
A415	มะละกอ	16	0.07
A422	มะนาว	1	-
A502	พืชผัก	30	0.13
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	72	0.31
A703	โรงเรือนสัตว์ปีก	5	0.02
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	9	0.04
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	125	0.53

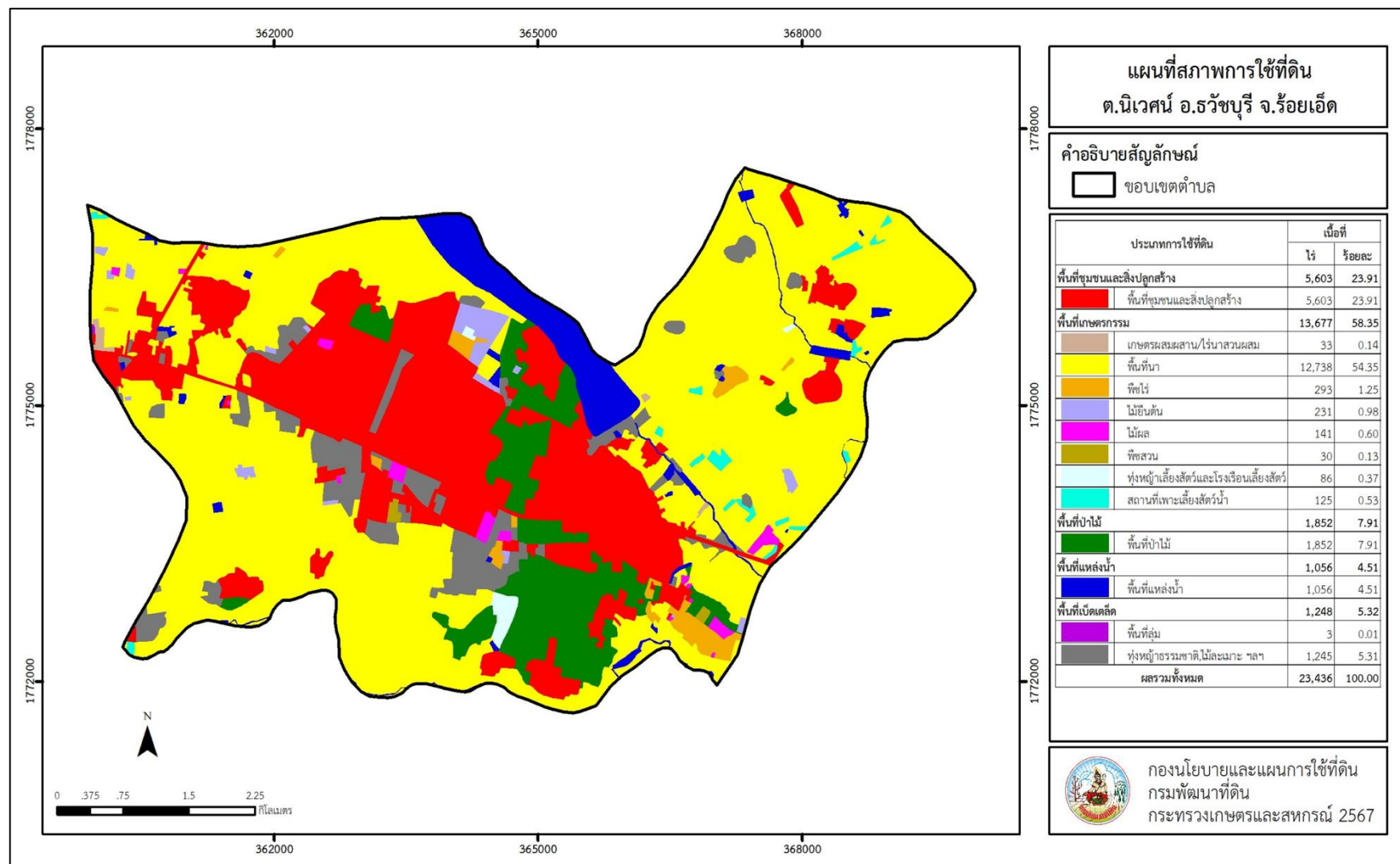

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	1,852	7.91
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	121	0.52
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,731	7.39
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,248	5.32
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	56	0.24
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,095	4.67
M201	พื้นที่ลุ่ม	3	0.01
M405	พื้นที่ถม	94	0.40
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,056	4.51
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	65	0.28
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	29	0.12
W201	อ่างเก็บน้ำ	783	3.34
W202	บ่อน้ำในไร่นา	156	0.67
W203	คลองชลประทาน	23	0.10
ผลรวมทั้งหมด		23,436	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนิเวศน์ มีประชากรรวม 9,281 คน แยกเป็นชาย 4,545 คน เป็นหญิง 4,736 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 248 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,409 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,414 ครัวเรือน หรือร้อยละ 32.07 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,995 ครัวเรือน หรือร้อยละ 67.93 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนิเวศน์	4,409	4,545	4,736	9,281
หมู่ที่ 0 นิเวศน์	1	0	0	0
หมู่ที่ 1 นิเวศน์	406	383	465	848
หมู่ที่ 2 จอมพล	548	469	471	940
หมู่ที่ 3 เหล่าแถม	181	297	277	574
หมู่ที่ 4 ท่าเยี่ยม	282	333	307	640
หมู่ที่ 5 นิคม	366	417	441	858
หมู่ที่ 6 ชัยคาม	161	256	251	507
หมู่ที่ 7 ประตูลัย	475	299	329	628
หมู่ที่ 8 โนนชัยช้าง	108	135	135	270
หมู่ที่ 9 หนองบัว	154	257	239	496
หมู่ที่ 10 ดอนไผ่	160	247	232	479
หมู่ที่ 11 ตาเสือ	81	120	139	259
หมู่ที่ 12 หนองเดิด	98	151	147	298
หมู่ที่ 13 ตะโพน	165	202	233	435
หมู่ที่ 14 ธวัชชัย	169	73	86	159
หมู่ที่ 15 นิเวศน์	361	338	367	705
หมู่ที่ 16 ประตูลัย	417	289	326	615
หมู่ที่ 17 นิคม	276	279	291	570

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566

รายการ	จำนวน (คร่าวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,409	100.00
- จำนวนคร่าวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,414	32.07
- จำนวนคร่าวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนคร่าวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	2,995	67.93

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 23,436 ไร่ มีจำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด 4,409 คร่าวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยคร่าวเรือนละ 5.32 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 13,677 ไร่ หรือร้อยละ 58.35 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยคร่าวเรือนละ 9.67 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนคร่าวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา โดยจำนวนคร่าวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,414 คร่าวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในคร่าวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน (2566) พบว่า รายได้คร่าวเรือนเฉลี่ยปีละ 260,736.14 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 93,761.67 บาท รายจ่ายคร่าวเรือนเฉลี่ยปีละ 183,865.79 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 66,118.81 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้คร่าวเรือนมากกว่ารายจ่ายคร่าวเรือนปีละ 76,870.35 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 27,642.86 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลนิเวศน์	204,565.46	21,770.11	22,572.10	11,828.48	260,736.14	93,761.67	183,865.79	66,118.81
หมู่ที่ 1 นิเวศน์	174,476.62	13,980.10	24,835.82	10,895.02	224,187.56	84,861.96	163,151.99	61,758.10
หมู่ที่ 2 จอมพล	234,711.93	14,379.00	6,156.19	7,422.55	262,669.68	111,113.11	197,685.57	83,623.88
หมู่ที่ 3 เหล่าแถม	214,953.85	19,129.37	13,023.78	4,174.83	251,281.82	92,136.67	84,660.84	31,042.31
หมู่ที่ 4 ท่าเยี่ยม	161,784.62	7,272.31	24,835.38	11,300.00	205,192.31	72,094.59	182,468.85	64,110.68
หมู่ที่ 5 นิคม	257,876.61	31,204.08	28,232.65	5,117.35	322,430.69	99,365.43	238,257.14	73,425.16
หมู่ที่ 6 ชัยคาม	219,734.17	32,776.67	53,115.00	34,450.00	340,075.83	116,931.52	117,090.67	40,260.40
หมู่ที่ 7 ประตูลัย	200,055.91	27,324.96	29,556.51	11,982.63	268,920.02	102,288.60	508,657.42	193,477.06
หมู่ที่ 8 โนนชัย	154,372.88	28,423.73	11,474.58	7,067.80	201,338.98	63,186.17	78,398.31	24,603.72
หมู่ที่ 9 หนองบัว	119,495.80	28,277.31	22,726.89	16,621.85	187,121.85	71,370.19	101,084.03	38,554.49
หมู่ที่ 10 ดอนไผ่	98,586.96	34,988.15	27,920.00	9,262.22	170,757.33	61,146.53	133,146.52	47,678.46
หมู่ที่ 11 ตาเสือ	288,722.81	43,421.05	24,264.91	15,736.84	372,145.61	115,914.21	212,414.04	66,161.75
หมู่ที่ 12 หนองเต็ด	163,278.69	89,950.82	32,737.70	21,688.52	307,655.74	96,241.03	81,845.90	25,603.08
หมู่ที่ 13 ตะโพน	229,742.55	13,998.56	10,680.86	11,512.79	265,934.77	74,843.92	252,328.79	71,014.69
หมู่ที่ 14 ธวัชชัย	238,176.47	21,568.63	24,882.35	16,039.22	300,666.67	105,751.72	138,098.04	48,572.41
หมู่ที่ 15 นิเวศน์	242,952.71	7,920.83	25,851.07	15,709.90	292,434.51	106,541.61	98,539.90	35,900.68
หมู่ที่ 16 ประตูลัย	206,270.27	6,193.51	25,229.73	9,094.69	246,788.20	115,584.35	163,773.68	76,704.13
หมู่ที่ 17 นิคม	229,251.08	18,759.47	10,166.86	11,124.26	269,301.67	87,187.71	156,530.89	50,677.62

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 54 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 2,949 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 20,487 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลบ้านเชียง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537 - 2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,391.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนิเวศน์ มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ หนองบัว ห้วยผักพังพวย และห้วยผังแดง

2) แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำธวัชชัย

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลนิเวศน์ มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 32 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 5 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Cni-siA ชุดดินขำนิ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,884 ไร่ หรือร้อยละ 33.64 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-siA ดินร้อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,735 ไร่ หรือร้อยละ 11.67 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-siB ชุดดินจักราช มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,950 ไร่ หรือร้อยละ 46.72 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-lsB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 589 ไร่ หรือร้อยละ 2.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-siB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,185 ไร่ หรือร้อยละ 5.06 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุมชน มีเนื้อที่ 93 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

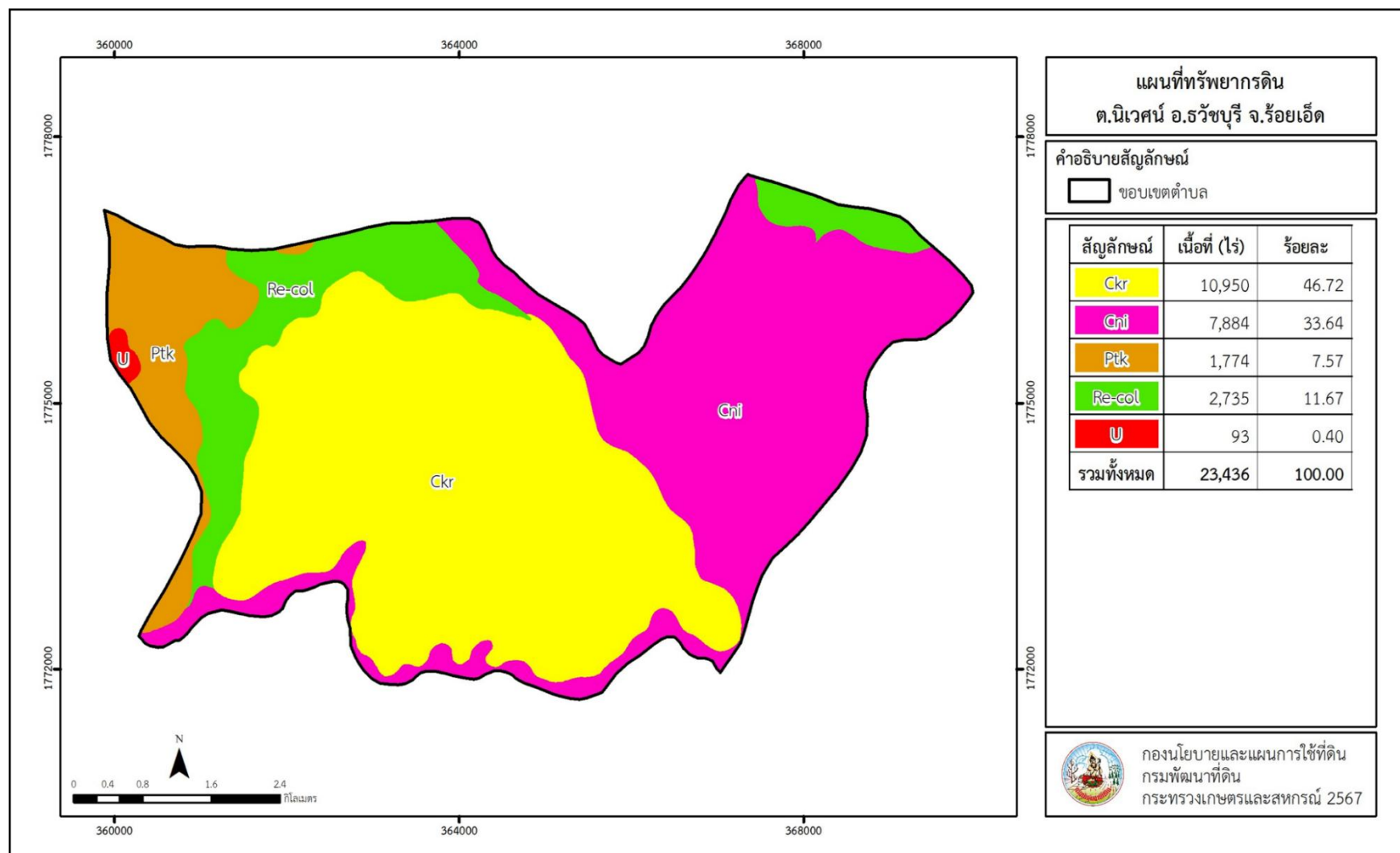

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ckr-sLB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	10,950	46.72
Cni-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง ถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.0	6.0-6.5	<2	-	7,884	33.64
Ptk-lsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	589	2.51
Ptk-sLB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	1,185	5.06
Re-col-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	2,735	11.67
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93	0.40
รวมทั้งหมด											23,436	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA)เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนิเวศน์ คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก
- 4) ดินตื้น

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลนิเวศน์ มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) ขาดเงินทุนซื้อปัจจัยการผลิต
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดินที่เหมาะสมต่อนิเวศน์เกษตรท้องถิ่น
- 2.2) การบริหารจัดการ และความต้องการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) สภาวะหนี้สินที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ต้นทุนการผลิตสูงแต่ราคาผลผลิตสวนทางกับรายจ่าย
- 3.4) พื้นที่แนวเขตป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

4.1) แหล่งน้ำทางการเกษตร มีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของราษฎร บางแห่งซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินการโครงการ ฯ มีสภาพตื้นเขินจากตะกอนทับถม และ ปัญหาเชิงโครงสร้างของดิน เช่น ดินทราย

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง เสี่ยงขาดทุนซ้ำซาก

4.3) รายได้ในครัวเรือนน้อย ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม

4.4) ความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่นลดลง

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

5.1) คุ้มน้ำขอบเขา

5.2) บ่อตักตะกอน

5.3) ฝายชะลอน้ำ

5.4) คันดิน

5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

5.6) ปฎิรูปที่ดิน

5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

5.8) จัดรูปแบบนา

5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.10) บ่อน้ำไร่นา

5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

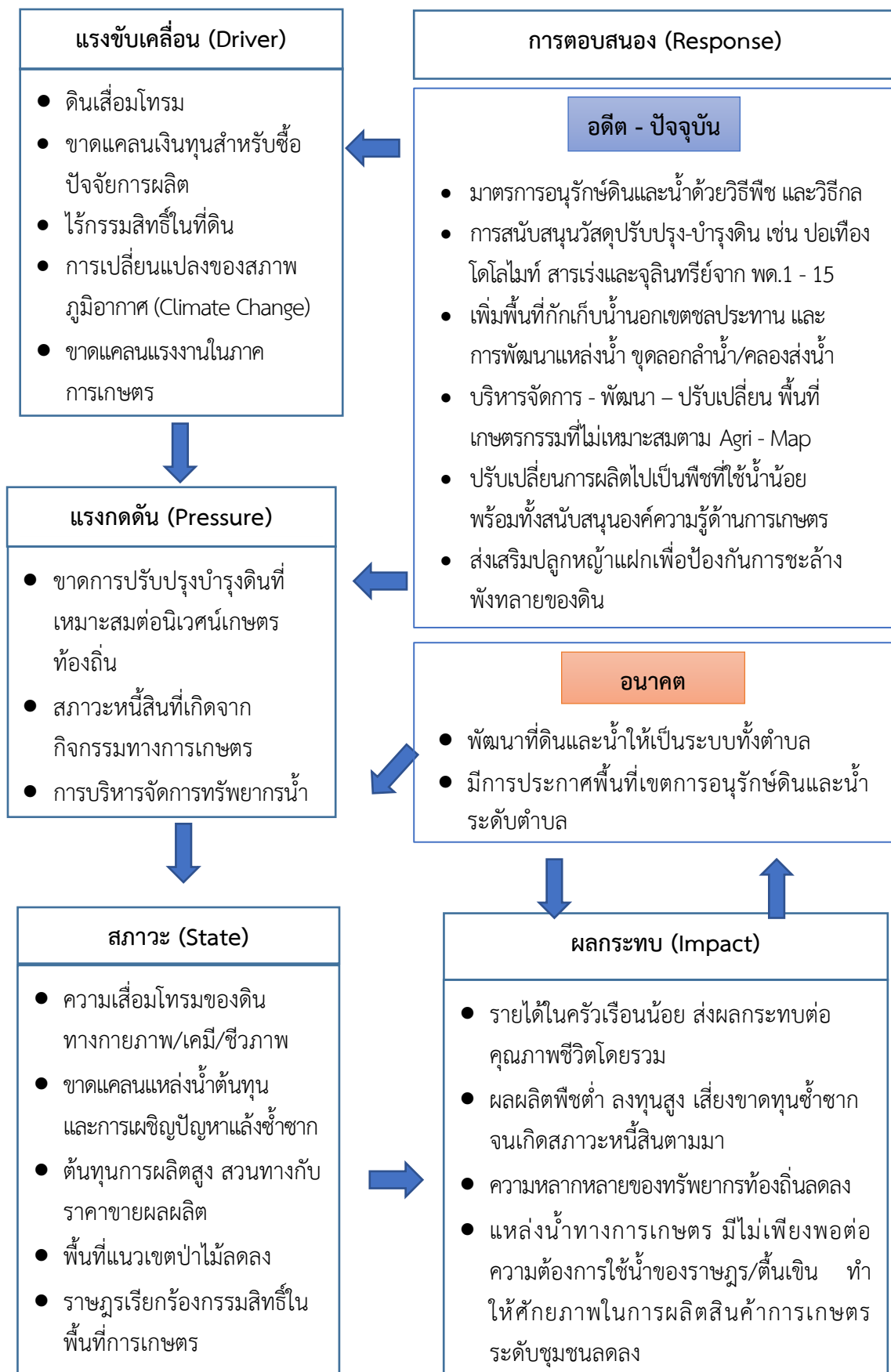
5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พืชหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกเพาะปลูกข้าวนาปี ในช่วงต้นของฤดูฝน (พฤษภาคม) หากนับช่วงเวลาตั้งแต่ระยะการเพาะปลูกไปจนถึงช่วงของการเก็บเกี่ยวจะมีระยะเวลาราว 5-6 เดือน และพืชอีกหนึ่งชนิดที่เกษตรกรนิยมเพาะปลูก คือ ข้าวโพดซึ่งจะรอบการปลูกที่คล้ายคลึงกับข้าวนาปี

4.2.2 พืชรอง เกษตรกรนิยมปลูกพืชทางเลือก อาทิ ถั่วเขียว มะนาว มะละกอ และมะพร้าว ในช่วงฤดูหลังการทำนาข้าว หรือทำไปพร้อมกันกับช่วงการปลูกพืชหลัก โดยช่วงเวลาการปลูก การดูแล คือ 1 ปีเต็ม (มกราคม - ธันวาคม) เพียงแต่ระยะเวลาการออกผลผลิตจะไม่เท่ากัน ดังที่แสดงในตารางที่ 4-2

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
พืชหลัก												
1. ข้าว												
2. ข้าวโพด												
พืชรอง												
1. ถั่วเขียว												
2. มะนาว												
3. มะละกอ												
4. มะพร้าว												

ตารางที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ถั่วเขียว มะนาว มะละกอ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	กล้วย	มะนาว	มะละกอ	มะพร้าว
Ckr-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons
Cni-slA	S2os	S2os	S3o	S2os	S2os	S2os
Ptk-lsB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons
Ptk-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons
Re-col-slA	S2ns	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 54 ไร่ หรืออยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 2,949 ไร่ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 20,487 ไร่พื้นที่ ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดิน หรือ ทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ และเขตพื้นที่พุธรรมชาติ มี เนื้อที่ 50 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) ไม่พบเนื้อที่ของเขตป่าไม้ดังกล่าวภายในตำบล
- 2) เขตพื้นที่พุธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แฉ้วางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็น อย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 13,599 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 58.03 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดภายในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทานสามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก พืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง จากฐานข้อมูลพบพื้นที่ดังกล่าวขนาด 156 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.67 ประกอบไปด้วย

- (1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 156 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ตำบล

เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับสูงสุดในตำบลเนื่องจากมีระบบชลประทาน ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ทั้งระบบนาปี และนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ พื้นที่ดังกล่าวมีขนาด 1,364 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.82 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 1,332 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.68 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 27 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล อาทิ มะม่วง กล้วย และมะละกอ

(3) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของการที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช พื้นที่ดังกล่าวมีขนาด 6,583 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.09 ของพื้นที่เขตเกษตรกรรมในตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 5,998 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 25.59 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 111 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 202 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.86 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 238 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็น ร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

4) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เป็นพื้นที่

สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ ขนาดพื้นที่ทั้งหมด 5,285 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.55 ของพื้นที่ ในเขตเกษตรกรรมของตำบล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5,195 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล อาทิ กล้วย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก

5) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 125 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

6) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ไม่พบพื้นที่ดังกล่าวในเขตเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 5,635 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.05 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 5,441 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 153 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,054 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.50 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 94 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 960 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,246 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.32 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,852 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.90 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือ ปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีความการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
เขตป่าไม้	50	0.21
1) เขตพื้นฟูธรรมชาติ	50	0.21
เขตเกษตรกรรม	13,599	58.03
1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี	156	0.67
(1) เขตทำนา	156	0.67
2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	7,947	33.91
(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	1,364	5.82
- เขตทำนา	1,332	5.68
- เขตปลูกไม้ผล	27	0.12
- เขตปลูกพืชทางเลือก	4	0.02
(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	6,583	28.09
- เขตทำนา	5,998	25.59
- เขตปลูกไม้ผล	111	0.47
- เขตปลูกไม้ยืนต้น	202	0.86
- เขตปลูกพืชไร่	238	1.01
- เขตปลูกพืชทางเลือก	35	0.15
3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	5,285	22.55
(1) เขตทำนา	5,195	22.17
(2) เขตปลูกไม้ผล	3	0.01
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	27	0.11
(4) เขตปลูกพืชไร่	55	0.24
(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	5	0.02
4) เขตประมง	125	0.53
5) เขตปศุสัตว์	86	0.37
(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	86	0.37

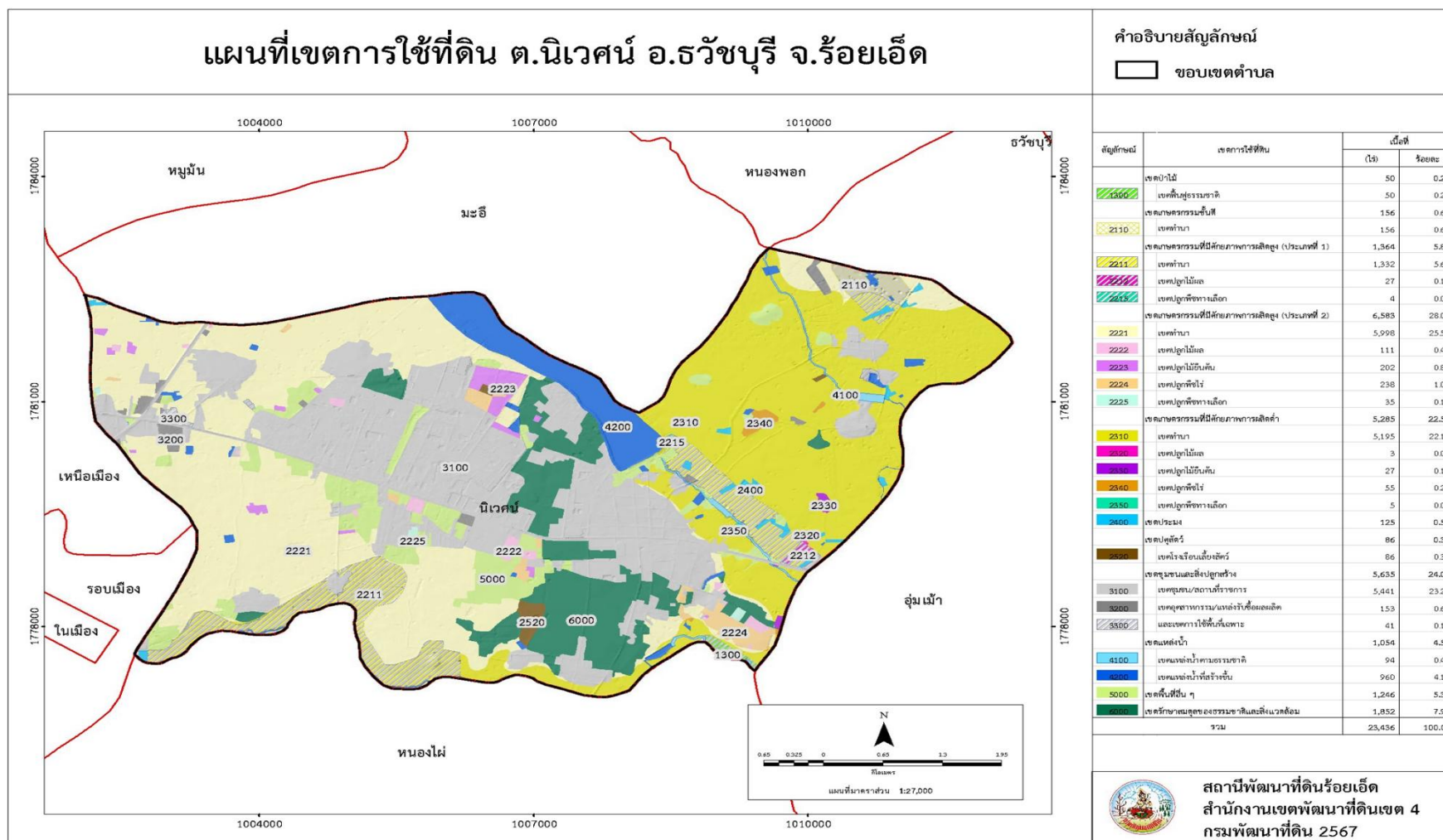
หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	5,635	24.05
(1) เขตชุมชน / สถานที่ราชการ	5,441	23.22
(2) เขตอุตสาหกรรม / แหล่งรับซื้อผลผลิต	153	0.65
(3) เขตการใช้ที่ดินเฉพาะ	41	0.17
เขตแหล่งน้ำ	1,054	4.50
(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	94	0.40
(2) เขตแหล่งน้ำที่ถูกสร้างขึ้น	960	4.10
เขตพื้นที่อื่น ๆ	1,246	5.32
เขตรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,852	7.90
ผลรวมทั้งหมด	23,436	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนิเวศน์ เพื่อมีส่วนร่วมในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

(1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (1.2) การผลิต – จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยสด
- (1.3) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (1.6) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
- (1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (1.9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

(2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน / โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

- (3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (3.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (3.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

- 1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น
 - (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
 - (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
 - (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
 - (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
- 2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - (1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองไผ่ โดยกรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลนิเวศน์ ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำจนเกิดแล้งซ้ำซาก และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และ (2) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการจัดการดิน โดยในพื้นที่ตำบลนิเวศน์มีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ไม่มีการปรับเปลี่ยนปลูกพืชผสมผสาน กิจกรรมปลูกพืชหลังนาพบได้น้อยส่งผลให้โครงสร้างดินมีการเปลี่ยนแปลง อนุภาคเม็ดดินละเอียดขึ้น จึงทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินซึมผ่านได้ยากขึ้นส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการอุ้ม – ระบายน้ำ ช่องอากาศในดินลดลง ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุจะมีปริมาณลดลงตามไปด้วย เนื่องจากพืชได้นำไปใช้และบางส่วนที่ได้สลายตัวไป

ในกรณีของปัญหาการขาดแคลนนํ้า นั้น เกิดจากปัจจัย 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) จากธรรมชาติ และ (2) จากกิจกรรมของมนุษย์ ในส่วนแรกเป็นผลกระทบโดยตรงจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้ฤดูกาลคาดเคลื่อนจนเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง รวมถึงภาวะแล้งซ้ำซากที่เกิดขึ้นได้บ่อยขึ้นและมีระยะเวลายาวนานมากกว่าเดิม นอกจากนี้กิจกรรมของมนุษย์ก็เป็นตัวแปรเร่งให้ปัจจัยเหล่านี้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประชากรส่งผลให้ความต้องการในอาหารเพิ่มขึ้น กิจกรรมทางการเกษตรจึงต้องปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการเหล่านี้

ผลกระทบดังกล่าวทำให้การขาดแคลนนํ้าเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงจำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำในดินคงความชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุนโดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของราษฎร โดยประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบการขาดแคลนนํ้า สามารถสรุปได้ 3 ประการดังนี้

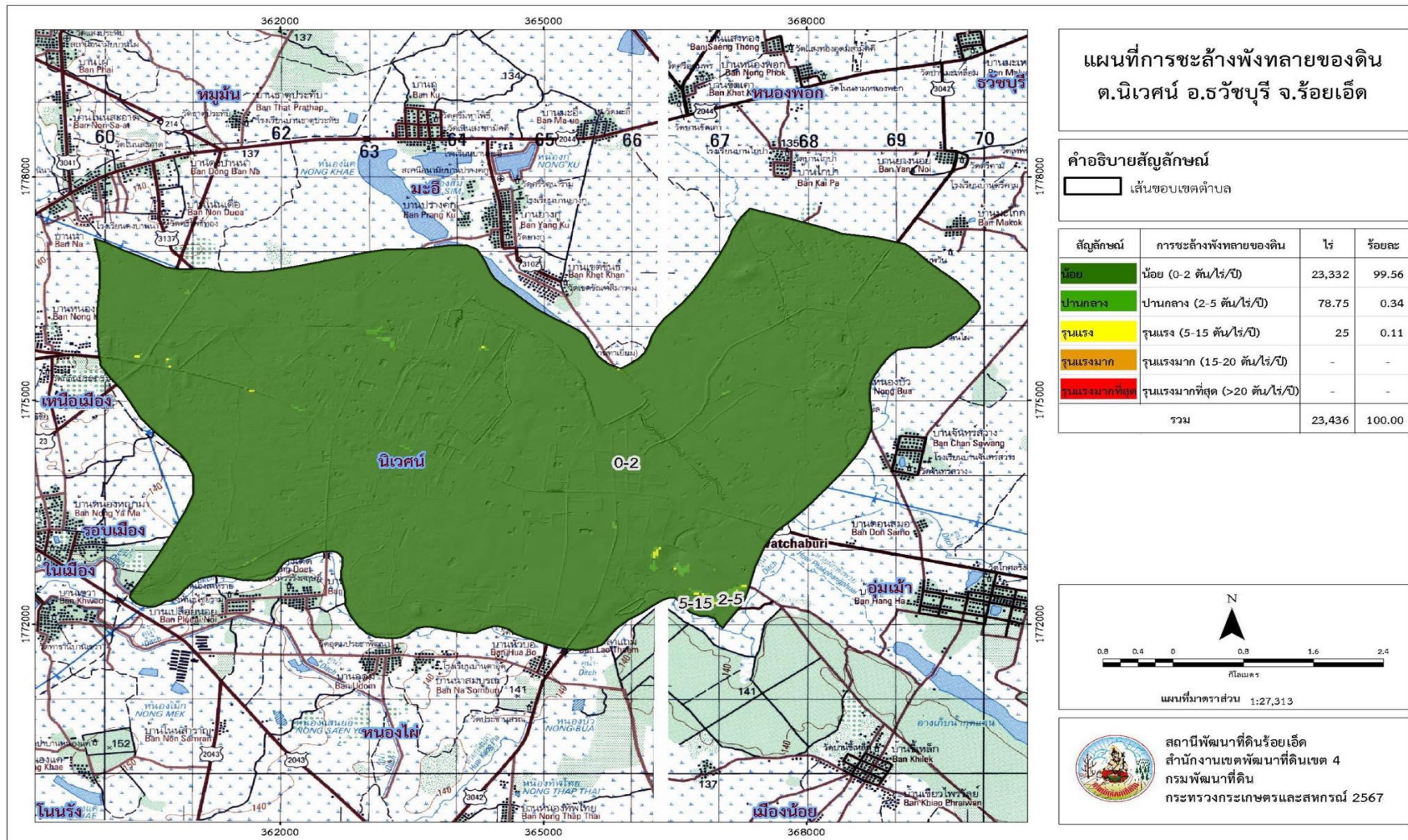
- (1) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึง อ่างเก็บน้ำ และฝายกั้นน้ำ
- (2) งานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) ก่อสร้าง/ปรับปรุง คลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ

อย่างไรก็ตามเพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ หลักจากวิเคราะห์และประเมินข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน จะสามารถสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหานํ้าท่วมบ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง หรือ วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้าระดับตำบลได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้า หรือ นํ้าท่วม จำเป็นจะต้องดำเนินการควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน (รูปที่ 7-1) โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลการจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง การก่อสร้างฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตที่ไม่เหมาะสม และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเกษตรกรจนเชื่อมโยงไปสู่ชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

แผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 12,414 ไร่	การปรับปรุงบำรุงดิน	42,900
	- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	42,900
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,949,240
	1.1 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	500,000
	1.2 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	150,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	14,989,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	89,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	29,538,500
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	29,038,500

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 123 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	34,128
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	2,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	16,128
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	5,000
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	5,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	5,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	517,800
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	17,800
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	300,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	200,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	100,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 89 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	87,114
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	5,000
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	51,114
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.4 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	10,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	10,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 599 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	21,560
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	7,560
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	3,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	3,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	3,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	130,000
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	30,000
	2.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	100,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
6. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 10 ไร่ 7.เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 80 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	33,710
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	31,710
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,000
	- สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	5,000
7. เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 2 ไร่	2. การบริหารจัดการน้ำ	17,800
	- การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	17,800
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	5,000
	- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	5,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,173,652
	2. การบริหารจัดการน้ำ	16,945,800
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	30,695,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	50,814,452

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 26 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 8 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 123 ไร่ 4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 89 ไร่ 5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 599 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด) 12) โครงการมันสำปะหลังพันธุ์ดี (อบต.หนองไผ่) 13) โครงการเลี้ยงสุกรเพื่อเป็นอาชีพเสริม (อบต.หนองไผ่) 14) โครงการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (อบต.หนองไผ่) 15) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต.หนองไผ่) 16) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (อบต.หนองไผ่) 17) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (อบต.หนองไผ่)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	การปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 16) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 17) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 18) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 19) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 20) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.หนองไผ่)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
6. เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 10 ไร่ 7. เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 80 ไร่ 8. เขตประมง เนื้อที่ 2 ไร่	1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 6) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน) 7) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 8) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (อบต.หนองไผ่) 9) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (อบต.หนองไผ่) 10) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.หนองไผ่) 11) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.หนองไผ่)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													3,173,650.-	
เขตทำนาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	51,200	51,200	51,200	51,200	51,200	256,000	พต.
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุยสด	ตัน	12	12	12	12	12	60	396,102	396,102	396,102	396,102	396,102	1,980,510	พต.
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุยสด	ไร่	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	50,000	51,200	51,200	51,200	51,200	172,140	พต.
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	13,600	13,600	13,600	13,600	13,600	68,000	พต.
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	103,600	103,600	103,600	103,600	103,600	518,000	พต.
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	17	17	17	17	17	85	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	168,000	พต.
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	80	80	80	80	80	400	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	6,000	พต.
	1.8 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ไร่	24	24	24	24	24	120	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	พต.
เขตทำนาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2. การบริหารจัดการน้ำ													11,928,000	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	-	-	-	-	-	-	-	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	11,750,000	พต.
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	2	3	2	2	10	17,800	17,800	17,800	17,800	17,800	178,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													30,225,000.-	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	975,000	975,000	975,000	975,000	975,000	4,875,000	195,000	195,000	195,000	195,000	195,000	975,000	พต.
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	130000	130000	130000	130000	130000	5,200,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	29,250,000	พต.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ														45,326,650	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลนิเวศน์. 2567. วิสัยทัศน์/พันธกิจหน่วยงาน. แหล่งที่มา <https://www.niwes.go.th/index/?category=menu8254&show>., 26 พฤษภาคม 2567
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัดรายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

ผู้จัดทำ

นางสาวสิญรัตน์	ณรงค์ภักดีรัตน์	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด
นายปิยมิตร	ภูคกงั่ว	เจ้าพนักงานการเกษตรอาวุโส
นางสาวนวลรัตน์	ยิ่งเจริญ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายไวภูณัฐ	คำสำลี	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวสุพัตรา	ปัจชะ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นายสำราญ	บุญวิเศษ	นักวิชาการเกษตร
นางสาวญาดา	เอี่ยมพงษ์	นักวิชาการเกษตร
นายปริญญญา	เชิงหอม	นักวิชาการเกษตร
นายวิรัตน์	ป้อมศรี	นักวิชาการเกษตร
นางปณิดา	วงศ์วาสน์	นักวิชาการเกษตร
นายนิพน	สมบัติล้วน	นักวิชาการเกษตร
นายสมศักดิ์	เพชรลี้อา	นักวิชาการเกษตร
นายทรงศักดิ์	ศรีสุวรรณ	นักวิชาการเกษตร
นายกฤษณะ	สมบัติล้วน	นักวิชาการเกษตร
นายแก้วมหา	มะยุระรักษ์	นักวิชาการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูล

คณะเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิเวศน์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมอดินอาสา
ประจำตำบลนิเวศน์ และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

